

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060207

PROTOKOLL
2018-01-22
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 22
Mål nr M 8894-16

RÄTTEN

Hovrättsråden Henrik Löv, Lars Borg och Johan Svensson, referent, samt tekniska rådet Dag Ygland.

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Hovrättsrådet Johan Svensson

PARTER

Klagande

1. Kammarkollegiet

2. Länsstyrelsen i Värmlands län

3. Älvräddarnas Samorganisation, 802442-7737

Motparter

1. PH

2. Åseby Elverk HB, 916455-9800
samma adress som 1

SAKEN

Ansökan om lagligförklaring och tillstånd till vattenverksamhet avseende Åsebyfors kvarn och kraftstation samt Kvarndammen, Sågdammen och Tjärnsdammen i Åsebyälven i Årjängs kommun; nu fråga om återförvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-09-19 i mål nr M 4090-14

Dok.Id 1394513

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2018 -02-22)

Slut

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning. Det ankommer på mark- och miljödomstolen att i samband med prövningen av målet pröva frågan om rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Skäl

Länsstyrelsen i Värmlands län, Kammarkollegiet och Älvräddarnas Samorganisation har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avvisa eller avslå ansökan om lagligförklaring av Åsebyfors kraftverk och kvarn samt Kvarndammen, Sågdammen och Tjärnsdammen, inklusive rätten att dämna vattenytan vid respektive damm.

Älvräddarna har i andra hand yrkat att målet ska återförvisas för förnyad handläggning.

Länsstyrelsen har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen inhämtar ett förhandsbesked från EU-domstolen.

Länsstyrelsen och Kammarkollegiet har därutöver yrkat fullt bifall till myndigheternas yrkande om ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen och ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

PH och Åseby Elverk HB har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. De har vidare motsatt sig att förhandsbesked inhämtas från EU-domstolen samt bestritt myndigheternas yrkanden om ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Bakgrunden till målet är att PH i ansökan till mark- och miljödomstolen har yrkat dels lagligförklaring av Åsebyfors kvarn och kraftstation samt dammanläggningarna vid Kvarndammen, Sågdammen och Tjärnsdammen, dels

tillstånd till att dämna och reglera vattenytan vid anläggningarna och avleda vatten till kvarnen. PH och Åseby Elverk HB har vidare vid mark- och miljödomstolen gemensamt yrkat tillstånd att för elproduktion dämna och reglera vattenytan i Kvarndammen och avleda vatten till vattenkraftverket.

Mark- och miljödomstolen har i domen avslagit yrkandena om tillstånd till avledning av vatten till kraftverket och kvarnen samt vidare till reglering av vattenytan i Kvarndammen, Sågdammen och Tjärnsdammen. Domstolens avslag grundas dels på att urminnes hävd inte anses föreligga och att det därför inte finns något som kan jämföras med tillstånd, dels på att verksamheten inte uppfyller kraven i miljöbalken genom att verksamhetens fördelar inte överväger kostnaderna och skadorna. Denna del av domen har inte överklagats.

Mark- och miljödomstolen har även förklarat att dammanläggningarna och anläggningarna vid vattenkraftverket och kvarnen är av laga beskaffenhet samt förklarat att PH har rätt att dämna vattenytan vid respektive damm. Som skäl för ställningstagandet har mark- och miljödomstolen anfört att det mot bakgrund av anläggningarnas ålder, och att verksamheten inte tidigare har ifrågasatts, bör den vattenrättsliga rådigheten till det framrinnande vattnet samt den civilrättsliga rätten att dämna inte ifrågasättas. Domstolen har dessutom anfört att om skäl finns har tillsynsmyndigheten att förelägga om att en viss nivå ska hållas. Denna del av domen har som ovan redovisats överklagats av Kammarkollegiet, länsstyrelsen och Älvräddarna.

Enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken kan en lagligförklaring endast avse själva anläggningen och inte den verksamhet som bedrivs genom anläggningen. Av fast vattenrättslig praxis följer vidare att om tillstånd till dämning ges måste det bestämmas inom vilka nivåer som dämning får ske.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det är oklart om mark- och miljödomstolens dom innebär en lagligförklaring av verksamheten vid dammarna, dvs. rätten till dämning eller om den innebär att domstolen gett ett begränsat tillstånd eller ansett att något som kan jämföras med tillstånd finns till dämning utan att ange vilka

nivåer som gäller för dämningen. Vidare ter det sig motsägelsefullt att mark- och miljödomstolen i ett led ger sökanden ”rätt att dämna vattenytan vid respektive damm” medan ansökan om ”att reglera vattenytan” vid dammarna avslås i ett senare led. Även om dämningen som avses i de senare leden utgör det som legalt definieras som ”vattenreglering” handlar det här gemensamt om åtgärder i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup och läge, helt enkelt det som i dagligt tal kallas dämning. Dessutom kan tilläggas att domstolen inte har tagit ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas och inte heller fastställt slutlig prövningsavgift.

Med hänsyn till vad som anförts får mark och miljödomstolens dom i den del som avser lagligförklaring och rätten att dämna vattenytan vid respektive damm anses både oklar och ofullständig. Det framgår därmed inte hur mark- och miljödomstolen dömt i målet. Därmed finns skäl att med stöd av bestämmelserna om domvilla (se 50 kap. 26 § och 59 kap. 1 § första stycket 3 rättegångsbalken) i vart fall undanröja denna del av domen.

Ett undanröjande kan emellertid även avse andra delar av domen än som överklagats och det är hovrätten som ska bestämma i vilken omfattning som tingsrättens dom ska undanröjas. Om felet även inverkar på en annan del av domen än den som överklagats, ska hovrätten med hänsyn till omständigheterna pröva, om denna del ska undanröjas. Av betydelse i detta hänseende är om de olika delarna av målet står i sådant förhållande till varandra att deldom kan meddelas. I sådant fall torde endast den överklagade delen av domen kunna undanröjas (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken [5 december 2017, Zeteo], kommentaren till 50 kap. 26 §).

Av praxis framgår numera att om utnyttjandet av anläggningen för vattenverksamhet även kräver en tillståndsprövning enligt miljöbalken måste frågan om lagligförklaring och tillstånd prövas samtidigt (jfr MÖD 2017:19).

Det kan därmed konstateras att mark- och miljödomstolen vid den kommande prövningen inte kan göra en självständig och från tillståndsfrågan fristående bedömning av om lagligförklaring ska ske. Även om överklagandena inte avsett mark-

och miljödomstolens avslag på ansökan om tillstånd till vattenreglering och avledning av vatten ska därmed även dessa delar av domen undanröjas. Även ställningstagandet avseende rättegångskostnader ska som en följd härav undanröjas. Sammanfattningsvis ska således mark- och miljödomstolen dom i dess helhet undanröjas och målet i dess helhet återförvisas för fortsatt handläggning.

Kammarkollegiet och länsstyrelsens har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Enligt 18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken ska dessa prövas av mark- och miljödomstolen i samband med att målet återupptas.

Vid denna utgång saknas anledning att ta ställning till länsstyrelsens yrkande om inhämtande av förhandsbesked från EU-domstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga A

Överklagande senast 2018-03-22

Johan Svensson

Protokollet uppvisat/

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se